

บทที่ 7
มหาชน

สาระสังเขป

สังคมที่คนจำนวนหนึ่งอยู่กันอย่างกระจัดกระจายในสังคมเดียวกันในลักษณะต่างคนต่างอยู่ และสามารถไร้ของส่วนกลางร่วมกันตามกติกาสังคม มีการติดต่อกันโดยอาศัยสื่อสารมวลชนเป็นหลัก มีลักษณะการรวมตัวกันเป็นกลุ่มในรูปของทุติยภูมิ และความเป็นทางการมากขึ้น เป็นปรากฏการณ์ทางสังคมประเภทหนึ่ง อันแสดงให้เห็นว่าเป็นสังคมที่สมาชิกแต่ละคนแทบจะไม่มีใครมีความสัมพันธ์กันเลย แต่สามารถติดต่อกันได้ทางสื่อมวลชน แต่ละคนต่างมีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของตน ๆ ตรงกัน อันจัดเป็นการรวมกลุ่มกันในรูปของมหาชน อันเป็นการรวมกลุ่มกันของคนหมู่มาก โดยไม่ได้เป็นตัวแทนหรือรูปแบบในลักษณะที่เป็นทางการเลย ไม่มีความสัมพันธ์กันทางกายภาพต่างคนต่างอยู่กระจัดกระจายกันออกไป

มหาชนเป็นคำที่หากนำมาใช้แยกก็เป็นคุณศัพท์ หมายถึงให้คนทั่วไปทราบได้ใช้ได้หรือเข้าไปเกี่ยวข้องกับได้ ซึ่งตรงข้ามกับส่วนตัว หากใช้เป็นคำนาม หมายถึง กลุ่มที่รวมบุคคลอื่นนอกจากครอบครัวหรือญาติมิตร และเป็นคำนามรวม หมายถึง ประชาชนทั่วไป ซึ่งเป็นการบ่งบอกให้รู้ความหมายการอยู่ของคนในสังคมในรูปของมหาชน

การที่มหาชนแต่ละกลุ่มต่างมาอยู่รวมในสังคมเดียวกัน โดยมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายตรงกัน ต่างมีความสนใจปัญหา หรือประเด็นใด ๆ ตรงกัน จัดเป็นมหาชนประเภทหนึ่ง จะมีจำนวนเท่าใดไม่จำกัดขึ้นอยู่กับความสนใจปัญหาหรือประเด็นต่าง ๆ การพิจารณาปัญหาหรือประเด็นใด ๆ ว่าเป็นจริงจากการใช้ปัญหาความคิดประกอบ จนอาศัยหลักฐานพิสูจน์ยืนยันหรือไม่ก็ตาม แม้จะเป็นทัศนะหรือประมาณการเกี่ยวกับปัญหาหรือประเด็นใด ๆ ตลอดจนคำแถลงของผู้ที่ยอมรับนับถือกันว่าเป็นผู้เชี่ยวชาญในหัวข้อปัญหาที่มีผู้นำมาปรึกษา เรียกว่ามติ แต่ความคิดเห็นเฉพาะหรือท่าทีของประชาชนกลุ่มใหญ่ที่มีต่อประเด็นสำคัญ ๆ ของสังคม อันขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริง ซึ่งเป็นเรื่องของภาวะวิเคราะห์และการใช้เหตุผล เรียกว่า มติมหาชน อันถือว่าเป็นมติที่เกิดขึ้นจากการพิจารณาหรือวิเคราะห์ปัญหาหรือประเด็นใด ๆ ด้วยหลักวิชาและเหตุผล ผลสรุปรวบรวมยกจากการพิจารณาหรือวิเคราะห์ดังกล่าวของคนหมู่มาก ก็จัดเป็นมติมหาชนเช่นกัน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักศึกษาเข้าใจหลักทั่วไปของมหารณ อันรวมไปถึงลักษณะทั่วไป ความหมาย และมหิมหาชน
2. เพื่อให้รู้จักเปรียบเทียบให้เห็นความเหมือนกันและต่างกันของ ฝูงชน มวลชน และมหารณ อันถือเป็นการรวมกันของคนในรูปต่าง ๆ
3. เพื่อให้รู้จักวิธีการจัดรูปแบบของมหารณออกเป็นประเภทต่าง ๆ พร้อมทั้ง รู้จักประยุกต์เพื่อนำไปใช้ตามกาลและโอกาส

มหาชน
Publics

---

1. บทนำ

1.1 การมีผลประโยชน์ร่วมกัน

การอยู่ร่วมกันของคนในสังคมจำนวนหนึ่ง ต่างมีความสนใจและผลประโยชน์ร่วมกัน ต่างมีแบบฉบับการดำเนินชีวิตตามวิถีทางของตน มีการรวมกลุ่มกันกระจัดกระจายอยู่ทั่วไป แต่สมาชิกแต่ละกลุ่มไม่อาจรวมตัวกัน เช่นการรวมกลุ่ม ปราบปรามการฉ้อโกงเหล่านี้ เป็นปรากฏการณ์ที่มีปรากฏอยู่ทั่วไปในทุกสังคม ซึ่งเรียกว่า สาธารณชนบ้าง มหาชนบ้าง ซึ่งมีความหมายอย่างเดียวกัน อันบ่งถึงภาวะแห่งการกระทำเพื่อประชาชนทั่วไป มิได้เจาะจงเฉพาะคนใดคนหนึ่งโดยตรง

1.2 ของใช้ส่วนรวม

เป็นเรื่องที่มีกล่าวถึงและปรากฏอยู่ทั่วไปในรูปของสิ่งของเพื่อประชาชน เช่น ทางสาธารณะ ลำรางสาธารณะ สวนสาธารณะ โดยที่ผู้ที่พบเห็นกันอยู่ทั่วไป คือ โทรศัพท์สาธารณะเหล่านี้ เป็นต้น ซึ่งหมายถึงวัตถุหรือสิ่งของที่ทุกคนสามารถเข้าไปใช้ได้ตามกฎหมายและกติกา

1.3 สาธารณชน-มหาชน

เนื่องจากคำว่า "สาธารณะ" ก็น่า "มหาชน" ก็น่า ต่างเป็นคำที่มีความหมายกว้างขวาง ไม่ได้ผูกขาดอยู่ที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งโดยตรง เมื่อเป็นเช่นนี้ สาธารณชนก็น่า มหาชนก็น่า จึงเป็นเรื่องที่กล่าวถึงคนจำนวนหนึ่งที่กระจัดกระจายกันอยู่ทั่วไป

1.4 ศัพท์บัญญัติของทางการ

เพื่อให้คำนี้มีความหมายตรงกับศัพท์บัญญัติของทางราชการคือคำว่า Public แปลว่า "มหาชน" ฉะนั้นจะใช้คำว่า มหาชน ต่อไป และโปรดเข้าใจว่ามีความหมายอย่างเดียวกัน

2. ลักษณะทั่วไปของมหาชน

2.1 เนื่องจากมหาชนมีลักษณะคล้ายฝูงชนและมวลชนมาก จึงเป็นการยากที่จะกำหนดลงไปตายตัวว่า อันใดเป็นมหาชน อันใดเป็นฝูงชนและอันใดเป็นมวลชน เพราะบางครั้ง อาจก่อให้เกิดความขัดแย้งกันขึ้นมาได้ ความจริงแล้ว ฝูงชนก็ดี มวลชนก็ดี มหาชนก็ดี ทั้ง 3 คำนี้ ต่างก็ไม่ได้เป็นตัวแทนหรือรูปแบบของการรวมกันเป็นกลุ่มในลักษณะที่เป็นทางการกันเลย ทั้งมหาชนก็ยังแตกต่างไปจากฝูงชนและมวลชนมาก เพราะมหาชนมีลักษณะเฉพาะของตนเอง คือ

ขาดความสัมพันธ์กันกายภาพสำหรับสมาชิก ซึ่งยึดกับฝูงชนและมวลชนส่วนที่มีลักษณะมวลชนนั้นก็คือ เป็นการรวมหมู่แบบกระจายกันออกไปแตกต่างกันตรงที่มหาชนเกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหา หรือสถานการณ์เชิงปัญหาที่ต้องมีการถกเถียงอภิปรายกัน และรู้ประเด็นปัญหาโดยผ่านทางสื่อมวลชน เช่น หนังสือพิมพ์ สิ่งตีพิมพ์ วารสาร วิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น

2.2 มหาชนนั้นจัดเป็นปรากฏการณ์ทางสังคมประเภทหนึ่ง เป็นรูปแบบชนิดหนึ่งของพฤติกรรมรวมหมู่ที่มีลักษณะเป็นการรวมกันของประชาชนซึ่งต่างมีความสนใจตรงกัน เกี่ยวกับผลประโยชน์อันจะพึงมีพึงได้ บางครั้งอาจเกิดปัญหาหรือข้อโต้เถียงที่อาจจะร่วมกันพิจารณาหาข้อตกลงกันได้ การกระทำต่อกันบางอย่าง ซึ่งเกิดขึ้นในระหว่างบรรดามหาชนที่ต่างร่วมอภิปรายปัญหากันโดยตรง ซึ่งการกระทำนั้นเหมือนกับว่าเป็นการสนทนาหรือว่าโต้เถียงอยู่กับเพื่อนฝูงหรือสมาชิกครอบครัวเดียวกัน แต่ส่วนมากของการกระทำร่วมกันนั้น จะถูกนำมาเผยแพร่ทางสื่อโดยอ้อมของการสื่อสารมวลชนอีกด้วย มหาชนนั้นส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นกับสังคม ซึ่งมีลักษณะเป็นไปตามโครงสร้าง ที่ยอมให้มีการสนทนาโต้เถียงและอภิปรายกันได้ โดยถือเป็นแบบอย่างอย่างหนึ่งที่จะทำให้บรรลุถึงการเกิดขึ้นชั่วคราวของประเด็นที่ขัดแย้งกัน (James W. Vander Zanden, 1979, p.236) เมื่อเป็นเช่นนั้นมหาชนจึงมีลักษณะเป็นกลุ่มของคนที่มีความสนใจตรงกัน แต่ไม่จำเป็นต้องมีมติหรือความเห็นอันเป็นข้อสรุปประเด็นปัญหาตรงกันเสมอไป

2.3 เนื่องจากมหาชนมักเกิดขึ้นมาจากประชาชนซึ่งไม่จำเป็นต้องมีความใกล้ชิดกันด้านกายภาพดังเช่นฝูงชน ถึงแม้ว่าประชาชนจะอยู่ภายใต้การควบคุมทางอารมณ์ก็ตาม แต่ก็ยังมีลักษณะของการโต้เถียงกันอยู่ ความหลากหลายของสมาชิกเองก็ดี การดำรงอยู่นานกว่าฝูงชนก็ดี ตลอดจนการเป็นสมาชิกมหาชนก็ดีไม่ได้มีกำหนดไว้ตายตัว หรือกำหนดแน่นอนลงไป ยกเว้นแต่การกระทำของปัจเจกบุคคลในด้านการตัดสินใจ ไม่ว่าจะแต่ละคนจะมีการติดต่อกับคนอื่น ๆ หรือไม่ก็ตาม ซึ่งก็มีส่วนร่วมด้านชีวิตสังคมกันโดยเฉพาะ (Roucek & Warren, 1963, p.54) ลักษณะดังกล่าวนี้ จึงเป็นเรื่องของการร่วมมือกันในการแก้ปัญหาอย่างเปิดเผยในรูปของมหาชน

2.4 ในบางโอกาสมหาชนอาจได้รับอิทธิพลบางอย่างจากการแพร่ติดต่อทางสังคม (Social Contagion) ในกรณีเช่นนี้สามารถทำให้บรรดาปัจเจกบุคคลเกิดจิตผูกพันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันชั่วคราว เมื่อเกิดกลุ่มขึ้นแล้วก็สลายตัวไป นอกจากนี้การสนใจสิ่งเดียวกันก็ทำให้เกิดมหาชนได้เช่นกัน (Leonard Broom & Philip Selznick, 1970, p.25) ซึ่งกรณีเหล่านี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยบางประการที่เป็นเหตุให้เกิดมหาชนขึ้น

2.5 จากลักษณะที่แสดงออกมาของมหาชนดังกล่าวข้างต้นนั้น จะเห็นว่ามหาชนนั้นมีลักษณะที่น่าพิจารณาก็คือ เป็นกลุ่มประชาชนที่อยู่แยกกันกระจัดกระจาย ต่างมีความสนใจและตัดสินใจเกี่ยวกับประเด็น หรือปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นโดยมีการอภิปรายถกเถียงกันในทัศนะต่าง ๆ ซึ่งสมาชิกต่างแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระเสรีเต็มที่ เพื่อให้มีมติรวมหมู่กันเป็นมติของคนส่วนมากออกมาให้เป็นที่ยอมรับกัน อันเป็นการคาดหวังให้เกิดการกระทำหรือการปฏิบัติการของคนบางคนหรือบางกลุ่มขึ้น (ส่วนมหาชนจะมีความคล้ายคลึงกับมวลชนตรงที่ว่า เป็นการรวมหมู่กันแบบกระจาย แต่แตกต่างกันตรงที่มหาชนเกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหาหรือสถานการณ์เชิงปัญหาที่ต้องมีการถกเถียงอภิปรายกันโดยเหตุผล มีการปฏิบัติการถกเถียงอภิปรายโดยความเห็นของคนจำนวนมากอันถือเป็น "มติ") มหาชนสามารถติดต่อกันและสร้างรูปแบบปัญหาต่าง ๆ โดยผ่านทางสื่อสารมวลชน เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร เอกสารสิ่งพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ และอื่น ๆ ส่วนการเปลี่ยนแปลงค่านองค์ประกอบของมหาชนคนอื่น ๆ เช่น ขนาด จำนวน อาชีพ ขึ้นอยู่กับสถานการณ์อื่นจะพึงเกิดขึ้นในขณะใดขณะหนึ่ง

3. ลักษณะสำคัญของมหาชน

เรื่องของมหาชนจะมีลักษณะสำคัญโดยเฉพาะของมันเอง อันถือว่าเป็นตัวกำหนดสภาวะของมหาชนว่าจะมีคุณลักษณะเช่นไร เพื่อประโยชน์ทางการศึกษาใคร่ขอนำลักษณะสำคัญของมหาชนมาอธิบายพอใช้เป็นแนวในการศึกษาเกี่ยวกับมหาชนต่อไป ลักษณะสำคัญของมหาชนนั้นประกอบด้วยควมสำคัญ 4 ประการ คือ

3.1 มหาชนไม่มีรูปแบบทางวัฒนธรรมโดยเฉพาะ กล่าวคือ เมื่อมีประเด็นสำคัญ ๆ เกิดขึ้นในขณะนั้นทำให้ต้องมีการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งลงไป ดังนั้น มหาชนจึงไม่มีกฎเกณฑ์ที่แน่นอนว่า ควรจะกระทำอย่างไร ทั้งนี้รวมทั้งไม่มีประเพณีหรือกฎเกณฑ์ใด ๆ ที่มาผูกพันกับประเด็นหรือปัญหาซึ่งจะชี้ชัดบอกลงไปได้ว่า การกระทำนั้น ๆ ควรจะเป็นอย่างไรต่อไปหรือควรจะทำเป็นประการอย่างไรต่อไป เมื่อมีเหตุการณ์ดังกล่าวปรากฏชัดขึ้น จึงจำเป็นต้องมีการอภิปรายโดยทางแสดงทัศนะถกเถียงกันด้วยเนื้อหาสาระที่มีเหตุผลเพื่อหาข้อยุติของประเด็นนั้น ๆ จนได้เนื้อหาที่เป็นผลสรุปอันเป็นมติที่ยอมรับกัน

3.2 มหาชนนั้นจะไม่มีการจัดตั้งเป็นองค์กรหรือองค์การอย่างใดอย่างหนึ่ง เพียงแต่เป็นการรวมกันเป็นกลุ่มคนที่มีลักษณะหลวม ๆ อยู่แยกกระจัดกระจายกันออกไป โดยมีขนาดและจำนวนสมาชิกแต่ละกลุ่มแตกต่างกันไปตามความสนใจในประเด็นหรือปัญหาต่าง ๆ ทั้งนี้การรวมตัวกันในรูปของมหาชน จึงขึ้นอยู่กับประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมนั้น ๆ ส่วนการรวมตัวกันในรูปของมหาชนจะใหญ่โตมากน้อยเพียงใดก็ขึ้นอยู่กับประเด็นปัญหาที่แต่ละคนต่างให้ความสนใจนั่นเอง

3.3 มีการอภิปรายถกเถียงกันในประเด็นหรือปัญหานั้น ๆ เป็นลักษณะสำคัญประการหนึ่งของมหาชน การมีปฏิสัมพันธ์กันในระหว่างมหาชนจะเป็นไปในลักษณะที่เป็นความสัมพันธ์ในเชิงขัดแย้ง (conflict relations) โดยสมาชิกต่างก็อภิปรายสนับสนุนต่อเติมประเด็นบ้าง ท่อค้านคัดค้านการอภิปรายประเด็นบ้าง ซึ่งจะมีลักษณะแตกต่างกันออกไปตามทัศนะต่าง ๆ กันของแต่ละคน มีข้อสังเกตก็คือ ในการอภิปรายถกเถียงกันในรูปมหาชนนี้จะประกอบด้วยหลักเหตุผลเป็นสำคัญ เพราะต้องอาศัยข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงทั้งผลดีและผลเสีย และในที่สุดก็จะมีมติหรือสรุปความคิดเห็นเกี่ยวกับการแก้ไขประเด็นปัญหานั้น ๆ ออกมา จึงกล่าวได้ว่า การถกเถียงอภิปราย

กันในเรื่องหรือปัญหาหนึ่ง ๆ ต้องอาศัยความมีสติปัญญา หลักเกณฑ์ และการมีหลักเหตุผลเป็นตัวช่วยสนับสนุนหรือค้ำยันประเด็นหรือปัญหาหนึ่ง ๆ เพื่อให้เห็นจริงเห็นจัง และก่อให้เกิดผลสมบูรณ์ยิ่ง ๆ ขึ้นไป ตัวอย่างประเด็นปัญหาต่าง ๆ ในมีจจุบันของสังคมไทยก็มี เช่น ประเด็นการตั้งงบประมาณซื้อเครื่องบินเฮลิคอปเตอร์ 5 เครื่อง ของสำนักนายกรัฐมนตรี ประเด็นการสร้างทางด่วนจากแยกเอกมัยไปบรรจบที่ถนนรามอินทราภิวัตน์ ซึ่งล้วนแต่เป็นประเด็นที่อภิปรายถกเถียงกันมากมายและยังไม่มีข้อยุติที่แน่นอน

3.4 การก่อมตีรวมหมู่อันเป็นมหานวมานซึ่งเกิดขึ้นจากการถกเถียงอภิปรายของมหานวมานที่อยู่กระจ่ายกัน จนเป็นเหตุให้เกิดมีมตีรวมกันในเรื่องสำคัญ ๆ ประเด็นใดประเด็นหนึ่งแล้ว อาจก่อให้เกิดเหตุการณ์ที่เป็นพฤติกรรมฝูงชนขึ้นมาก็ได้ ถ้าในกรณีนั้น ๆ มีการใช้อารมณ์มากกว่าสติปัญญาและเหตุผลเข้าไปประกอบด้วย ดังกรณีประเด็นเกี่ยวกับอาวุธนิวเคลียร์ ทำให้มีการชุมนุมประท้วงหรือเดินขบวนประท้วง

ส่วนในด้านการแพร่คิดต่อทางอารมณ์ บรรดาปัจเจกบุคคลจะรวมตัวกันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน โดยทางมีจิตผูกพันกันชั่วคราว และอาจมีอิทธิพลจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้าอาจทวีความรุนแรงขึ้น อย่างไรก็ดี การแพร่คิดต่อทางอารมณ์ก็ยังไม่ใช้ตัวการที่ก่อให้เกิดความสามัคคีกันชั่วคราวและความไม่มั่นคงขึ้น บางกลุ่มอาจเกิดจากการมีความเชื่อตรงกันและมีความสนใจร่วมกันก็ได้ (Leonard Broom & Philip Selznick, 1970, p.235)

ดังนั้น มหานวมานจึงเป็นการรวมกันของคนจำนวนหนึ่ง ซึ่งมีวัตถุประสงค์อันเป็นเป้าหมายในการ เป็นไปอย่างเดียวกัน และมีการใช้วิชาการทุกทางเพื่อให้บรรลุผลของความเป็นมหานวมานดังกล่าวมาแล้ว

4. องค์ประกอบของมหานวมาน

4.1 การศึกษาเรื่องมหานวมานนั้น มีองค์ประกอบที่สำคัญอันถือว่าเป็นตัวการที่ก่อให้เกิดสภาพมหานวมานขึ้น องค์ประกอบนี้ จัดว่าเป็นตัวการสำคัญสำหรับมหานวมาน เพราะเป็นตัวกำหนดทิศทางการเป็นมหานวมานขึ้นในสังคม เนื่องจากวางกฎเกณฑ์และเงื่อนไขอันเป็นตัวกำหนดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน หรือความเป็นพวกเดียวกันของมหานวมานขึ้นมาในลักษณะที่ว่า เช่นไรที่จัดว่าเป็น

มหาชน และในขณะเดียวกัน การกำหนดเงื่อนไขตามกฎหมายเกณฑ์ต่าง ๆ นั้น อาศัยปัจจัยอะไร เป็นตัวกำหนดเรื่ององค์ประกอบของมหาชนขึ้นมา

โดยมหาชนประกอบด้วยบุคคลซึ่ง

4.1.1 ถือว่าพวกตนได้รับการกระทบกระเทือนจากเหตุการณ์หรือการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง

4.1.2 สามารถแสดงความสนใจในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตนโดยวิธีการอย่างใดอย่างหนึ่งและ

4.1.3 เห็นว่าความคิดเห็นหรือผลประโยชน์ของพวกตนได้รับการพิจารณา

4.2 คำว่ามหาชนนี้เป็นคำที่นำมาใช้กันทั่วไปในกิจการต่าง ๆ อาจใช้ได้กับกลุ่มผู้เป็นสมาชิกวารสาร ผู้ถือหุ้นในบริษัท ผู้ออกเสียงเลือกตั้งและกลุ่มหรือประเภทบุคคลอื่น ๆ อีก ความสนใจส่วนใหญ่ของเราอยู่ที่มหาชนที่มีความคิดเห็นทางการเมือง โดยกลุ่มเหล่านี้จะเกิดขึ้นเมื่อมีประเด็นหรือปัญหา กล่าวคือ เกิดความคิดเห็นแตกแยกในหมู่ประชาชนว่าอะไร เป็นสิ่งควรทำ เช่น รัฐควรจะสนับสนุนโครงการช่วยเหลือทางการแพทย์แก่ประชาชนหรือไม่ การเมืองเกิดขึ้นเมื่อประชาชนแตกแยกออกเป็นหลายฝ่าย โดยแต่ละฝ่ายต่างดำเนินการตามความคิดเห็นและผลประโยชน์ของตน

4.3 มหาชนอาจประกอบด้วยบุคคลที่อยู่กระจัดกระจาย ไม่จำเป็นต้องมีสมาชิกแน่นอนและไม่จำเป็นต้องมีการจัดระเบียบว่าผู้ใดจะมีบทบาทอย่างใด เนื่องจากมหาชนประกอบด้วยบุคคลที่เกี่ยวข้องในผลของเหตุการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง องค์ประกอบของมหาชนจึงเปลี่ยนแปลงเมื่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลงและมีการมองปัญหาเดียวกันนี้ในแง่ใหม่ คนใหม่จะเกิดความสนใจ คนเก่าจะหมดความสนใจและหันไปทางอื่น จะมีการเคลื่อนไหวในมหาชนขึ้น บางคนจะถอนตัวออกจากการอภิปรายเมื่อมีผู้ประณามการสนับสนุนการช่วยเหลือทางการแพทย์แก่ประชาชนของรัฐบาลว่าเป็น "การแพทย์แบบสังคมนิยม" คนอื่นอาจจะเข้าร่วมในแผนการรักษาพยาบาล ซึ่งจัดขึ้นเฉพาะคนงานในสถานที่ทำงานของพวกตนและไม่มี ความสนใจในประเด็นทั่วไป มหาชนจึงเป็นการรวมกันชั่วคราวสังเกตได้โดยดูที่ความสนใจร่วมกันที่มีต่อเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง และขนาดและองค์ประกอบจะเปลี่ยนแปลงไปตามประเด็นต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

4.4 เมื่อประเด็นเกิดขึ้นบ่อย ๆ มหาชนที่มีความคิดเห็นทางการเมืองบางพวกอาจจะมีลักษณะแน่นอนมากขึ้น ในแต่ละเรื่องที่อยู่ในความสนใจมักจะมีจุดศูนย์กลางประกอบด้วยบุคคลที่ติดตามพัฒนาการของเรื่องอย่างใกล้ชิด และให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่ ในกรณีการช่วยเหลือทางการแพทย์ เราอาจคาดหมายได้ว่ากลุ่มนักธุรกิจอาจมีความเห็นอย่างหนึ่ง สหภาพแรงงานอาจมีความเห็นอีกอย่างหนึ่ง กลุ่มทหารผ่านศึกอาจมีความเห็นแตกต่างกันออกไปอีก

4.5 การที่มหาชนเกิดขึ้นโดยค่อนข้างจะเป็นรูปแบบที่แน่นอนเป็นการแสดงให้เห็นถึงการใช้ความพยายามติดต่อกัน เพื่อรักษาสถาปัตยกรรมในประเด็นต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องกัน จริงอยู่เราจะทราบว่า เป็นมหาชนกลุ่มใด ก็ดูที่หนังสือ หนังสือพิมพ์ และวารสารที่สมาชิกในกลุ่มอ่าน บุคคลที่ทราบข่าวคราวจากสื่อการติดต่อกันประเภทเดียวกันมักจะมองปัญหาในแง่เดียวกันและมักจะมีความเห็นเช่นเดียวกันเสมอในประเด็นต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น อย่างไรก็ตาม มหาชนเช่นนี้จะมีภารกิจระเบียบเป็นโครงสร้างเพียงบางส่วนเท่านั้น ส่วนองค์ประกอบมักจะเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ มหาชนเหล่านี้ อาจจะเป็นที่ยอมรับกันว่าเป็นพื้นฐานทางสังคม (Social base) ซึ่งถือว่าเป็นต้นกำเนิดและให้ความสนับสนุนแก่กลุ่มซึ่งมีการจัดระเบียบเป็นรูปร่างขึ้นอย่างแน่นอน (Ibid., p. 236) และดูในประเสริฐ แยมกลินฟุง. พฤติกรรมรวม, 2519 หน้า 27-29 ประกอบด้วย) เมื่อเป็นเช่นนี้ จะเห็นได้ว่าองค์ประกอบของมหาชนนั้นขึ้นอยู่กับความสนใจในปัญหาใด ปัญหาหนึ่งที่สมาชิกให้ความสนใจโดยเฉพาะ เพราะปัญหาที่สมาชิกให้ความสนใจนั้นจะเป็นตัวกำหนดองค์ประกอบของมหาชนนั่นเอง

5. นิยามมหาชน

5.1 เราได้ศึกษามหาชนจากความหลากหลายในด้านต่าง ๆ มาแล้ว จะเห็นได้ว่ามหาชนนั้นมีลักษณะการรวมตัวกันที่ทุกคนสามารถเข้าไปเกี่ยวข้องได้ ดังนั้น มหาชนจึงเป็นคำที่มีความหมายรวมถึงการรวมบุคคลอื่นนอกจากวงศาตถาญาติหรือมิตรสหาย ลักษณะดังกล่าวนี้ จึงหมายถึงประชาชนโดยทั่วไปนั่นเอง (พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา, 2524, น.288)

5.2 เรื่องมหาชนนั้นเป็นเรื่องที่มีความหมายกว้างขวางมาก การที่จะกำหนดชัดเจนไปตายตัว อาจสร้างความคลุมเครือได้ ในที่นี้จะขอนิยามแต่เพียงคร่าว ๆ ว่า มหาชนหมายถึงกลุ่มของคนที่กระจัดกระจายกันประเภทหนึ่ง ซึ่งต่างมีความสนใจประเด็นปัญหาอย่างเดียวกัน และมีทัศนคติใน

เรื่องนั้น ๆ ตลอดจนปัญหาและความคิดเห็นในการวิเคราะห์หรืออภิปรายประเด็นปัญหานั้น ๆ แยกต่างกันไป การวิเคราะห์หรืออภิปรายประเด็นปัญหานั้น ๆ มีแนวทางที่จะสร้างมติรวมหมู่ ซึ่งจะมีอิทธิพลต่อการกระทำของบางกลุ่มหรือมีปัจเจกบุคคลขึ้นมา (Netta Spencer, p.319)

5.3 จากนิยามดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่า มหาชนเป็นคำที่มีความหมายกว้างขวางออกไปมาก เพราะเป็นคำที่มีลักษณะใช้เป็นคนศัพท์ในรูปที่ทุกคนทั่วไปตรวจได้ ใช้ได้ หรือเข้าไปเกี่ยวข้องกับได้ ซึ่งบ่งถึงความเป็นของกลางสำหรับคนทั่วไป เช่น ถนนหลวง หรือทางสาธารณะ ของหลวงหรือของที่ใช้เป็นกลางสำหรับคนทั่วไปสามารถเข้าไปใช้ได้ในรูปแบบต่าง ๆ จะอย่างไรก็ตามก็การใช้คำว่า มหาชน แทนคำว่า สาธารณชน เป็นการใช้ตามพจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยาฉบับราชบัณฑิตยสถาน ซึ่งประกาศให้ใช้เป็นทางการ อันอาจทำให้เกิดความเข้าใจคลาดเคลื่อนไปจากความเข้าใจเดิมก็เป็นได้

5.4 ในความหมายทั่วไปที่ใช้ในรูปของนามรวม อันเป็นความหมายโดยตรงของมหาชน หมายถึงประชาชนโดยทั่วไป (อ้างแล้ว, น.288) ซึ่งอาจหมายถึงใครก็ได้ ตามปกติแล้วหมายถึงถึงกลุ่มของคนซึ่งต่างมีความสนใจตรงกันหรือมีความสนใจร่วมกัน แต่ไม่จำเป็นต้องมีความเห็นตรงกัน ไม่จำเป็นต้องมีความใกล้ชิดกันกายภาพ ขอแต่เพียงมีอารมณ์ร่วมกันเท่านั้น (Roucek & Warren, 1968, p.54) มหาชนในลักษณะนี้ จึงไม่มีกำหนดกฎเกณฑ์ความเป็นสมาชิกตายตัวลงไปแน่นอนหรือมีข้อจำกัดความเป็นสมาชิกมากมายนัก แต่ทั้งนี้ยังมีข้อยกเว้นสำหรับปัจเจกบุคคลหรือเฉพาะตัวบุคคลที่ตัดสินใจกระทำกรใด ๆ เฉพาะตัวจะโดยการติดต่อกับบุคคลอื่น ๆ หรือไม่ก็ตาม แต่อาจจะมีอารมณ์ร่วมเฉพาะทางค่านิยมค่านหนึ่งโดยเฉพาะอย่างยิ่งค่านิยมสังคมในรูปของการชมการแข่งขันกีฬา การร่วมบันเทิงการร่ายรำโดยวิธีใดวิธีหนึ่ง เป็นต้น

5.5 ตามปกติแล้ว คำว่า มหาชนนี้ มักจะไม่ค่อยเคร่งครัดในการใช้มากนัก ทั้งนี้ก็เนื่องจากการหมายถึงคนทั่วไป ไปดังกล่าวแล้ว แต่อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่เกิดปัญหาหรือมีประเด็นปัญหา อาจจะมีการมีความแตกต่างกันทางด้านความคิดเห็นขึ้น ซึ่งข้อนี้เองที่ทำให้มหาชนเกิดความหลากหลายขึ้นมา และความคิดเห็นอันหลากหลายเหล่านี้ มิได้ทำให้มหาชนสิ้นสภาพไปได้เลย

5.6 จากนิยามดังกล่าวมาแล้วข้างต้น จะเห็นว่า มหาชนนั้น เป็นการรวมตัวกันของคนที

ทุกคนสามารถเข้าไปใช้เข้าไปเกี่ยวข้องกับได้ ในฐานะที่เป็นประชาชนโดยทั่วไป รวมตัวกันโดยไม่มีกฎเกณฑ์หรือกติกาใด ๆ แต่ทุกคนมีเป้าหมายหรืออารมณ์ร่วมกัน แม้ในกรณีที่เกิดปัญหา แต่ละคนต่างมีความคิดเห็นแตกต่างกันออกไป การทั้งหมดนี้มิได้ทำให้สภาพมหาชนสิ้นสุดลงไปด้วย ดังนั้นมหาชนจึงมีฐานะเป็นศูนย์กลางความสนใจในปัญหาหรือประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นดังกล่าวแล้ว ส่วนการจะมีความคิดเห็นหรือทัศนคติต่อปัญหาหรือประเด็นปัญหาอย่างไรนั้น เป็นเรื่องเฉพาะตัวบุคคลที่อยู่ใต้มหาชนนั้น ดังนั้น การนิยามมหาชนจึงขึ้นอยู่กับการรวมตัวกันของคนที่มีเป้าหมายตรงกัน หรือมีอารมณ์ร่วมกัน ดังกล่าวแล้ว

6. ความแตกต่างระหว่างมหาชนและฝูงชน (Differences between a public and a crowd)

6.1 เนื่องจากมหาชนและฝูงชนมีความคล้ายคลึงกันมาก หากศึกษาโดยขาดการพิจารณาพิจารณา อาจทำให้เกิดความสับสนขึ้นได้ ทั้งนี้เพราะทั้งมหาชนและฝูงชนเป็นเรื่องของการรวมกันของคนแต่ละลักษณะและรูปแบบ หากเรามองเพียงผิวเผิน อาจเห็นเป็นว่าทั้ง 2 นั้นมีความเหมือนกันหรือคล้ายคลึงกันจนแทบจะหาความแตกต่างกันไม่ได้ แต่เมื่อได้ศึกษาโดยการวิเคราะห์เนื้อหาและลักษณะของมันอย่างถ่องแท้ ละเอียคลงไปแล้ว จะทำให้เห็นเนื้อหาที่แท้จริงของแต่ละอย่างแต่ละประเภทได้เป็นอย่างดี

6.2 เพื่อผู้ศึกษาจะได้เข้าใจ และทำความเข้าใจในเรื่องมหาชนและฝูงชน จึงขอแนะนำความแตกต่างของทั้ง 2 ประเภทมาเปรียบเทียบกันเพื่อให้เห็นความแตกต่างของแต่ละอย่างแต่ละประเภท อันจะช่วยให้ผู้ศึกษาได้เข้าใจได้ความกระจ่างในเรื่องนั้น ๆ ได้ดีขึ้น ซึ่งจะช่วยแก้ความเขินอายจะเกิดขึ้นแก่ผู้ศึกษา การเปรียบเทียบความแตกต่างนี้ อาศัยเกณฑ์ปรากฏตามลักษณะของแต่ละอย่างเป็นหลัก สำหรับผู้ศึกษานั้นอาจจะหาเกณฑ์อื่น ๆ อันนอกเหนือจากที่นี้ก็ได้ ซึ่งจะช่วยให้ผู้ศึกษาเกิดความรู้ความเข้าใจแจ่มแจ้งขึ้น

6.3 ในการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างมหาชนและฝูงชนเป็นการ เปรียบเทียบตามแนวจิตวิทยาสังคมขอจำแนกเป็นข้อ ๆ ดังนี้

6.3.1 มหาชนก็ดี ฝูงชนก็ดี ต่างล้วนเป็นกลุ่มที่เกิดขึ้นโดยไม่เป็นทางการด้วยกันทั้งนั้น การก่อรูปของฝูงชนนั้น ประชาชนจะมาชุมนุมกันตามสถานที่ที่กำหนดไว้โดยเฉพาะ แต่การก่อรูปของมหาชนไม่จำเป็นต้องปฏิบัติเช่นนั้นทุกอย่างเสมอไป

- 6.3.2 การก่อรูปของฝูงชนมีลักษณะที่แต่ละคนอาจเผชิญหน้ากันหรือคั่นหน้ากัน มีการติดต่อกันโดยตรงซึ่งถือว่าเป็นสิ่งที่จำเป็น ส่วนมหาชนนั้นไม่จำเป็นเช่นนั้น เนื่องจากมหาชนอาจยังคงกระจัดกระจายอยู่ตามที่ต่าง ๆ และประชาชนอาจเข้าร่วมเป็นสมาชิกได้โดยไม่จำเป็นต้องติดต่อกับใคร ๆ เป็นส่วนตัวเลย
- 6.3.3 ฝูงชนที่มาชุมนุมกันนั้น จะมีช่วงระยะเวลาอันสั้น และจะแยกจากกันโดยเร็ว มหาชนนั้นจะก่อรูปขึ้นมาโดยอาศัยเครื่องมือการโฆษณาชวนเชื่อ เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ เป็นต้น และเมื่อเทียบกันแล้ว ยังมีความเป็นกลุ่มก้อนมากกว่า
- 6.3.4 ฝูงชนนั้น จะมีความรู้สึกทางอารมณ์โดยตรงเป็นหัวหน้า ซึ่งสามารถแสดงออกได้โดยฉับพลันทันที ส่วนมหาชนจะเก็บความรู้สึกทางอารมณ์ที่เกิดขึ้นโดยอ้อมไว้ ซึ่งอาจแผ่กระจายออกไปอีกนานตามช่วงเวลาได้
- 6.3.5 ฝูงชนนั้นมักจะถูกชักจูงได้ง่าย และขึ้นอยู่กับอารมณ์ ส่วนมหาชนจะไม่เป็นทั้งถูกชักจูงง่าย ทั้งยังไม่มีพฤติกรรมที่ถูกชักจูงง่าย โดยการเร้าทางอารมณ์โดยทันทีทันใด
- 6.3.6 มหาชนไม่จำเป็นที่จะกำหนดลงไปตายตัวว่าประชาชนจะมีระดับสมองต่ำ แต่ในค่านฝูงชนมักจะมีการระบุถึงระดับสติปัญญาต่ำอย่างชัดเจน
- 6.3.7 บุคคลอาจเป็นสมาชิกของฝูงชนได้เพียงหนึ่งแห่งในเวลาหนึ่งเท่านั้น แต่ในขณะที่เดียวกันอาจเป็นสมาชิกของมหาชนหลายแห่งในเวลาเดียวกันได้ และอาจเป็นสมาชิกของมหาชนประจำหมู่บ้าน ประจำระดับอาชีพหรือของกลุ่มเศรษฐกิจที่สามารถเกี่ยวข้องกันได้ เป็นต้น
- 6.3.8 ค่านความรู้สึก ค่านชื่อเสียงเกียรติคุณ ยังดำรงอยู่ในระดับสูงที่เดียว เมื่อเทียบกับฝูงชน นั่นคือในฝูงชนนั้น บุคคลสามารถลืมนึกถึงชื่อเสียงเฉพาะตัวของตนเอง และยังโอนอ่อนตามกิจกรรมฝ่ายต่ำอีกด้วย
- 6.3.9 มหาชนนั้นมีลักษณะเป็นอสัณฐาน คือไม่มีรูปร่างที่เป็นรูปแบบที่แน่นอนตายตัว การก่อตัวเป็นรูปร่างขึ้นมาก็เป็นการยากที่จะเข้าใจตัวมันเองได้ และการกระตุก

ทางสังคมก็ยังบกร่องอยู่มาก ส่วนผู้ชนยังมีการก่อรูปที่คิดว่า ซึ่งอาจจะได้เคยประสบพบเห็นมาแล้วและสังเกตไว้ การกระตุ้นทางสังคมยังคงดำเนินไปตามประเพณีสังคมในตัวของมันต่อไป

- 6.3.10 อธิพิผลต่าง ๆ ซึ่งผู้ชนปฏิบัติอยู่เหนือสมาชิกของมันเองนั้นเป็นของที่ไม่มั่นคง ขณะที่อิทธิพลของมหาชนมั่นคงกว่า
- 6.3.11 ในผู้ชน จะมีความเป็นเอกภาพที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันด้านกายภาพเท่านั้น ขณะที่มหาชนมีเอกภาพทางสมอง

(S.S. Mathur, Social Psychology, 1964, p.463-464)

จากการเปรียบเทียบจะทำให้ผู้ศึกษาเกิดความเข้าใจได้ดียิ่งขึ้น เพื่อความกระจ่างในการศึกษาเปรียบเทียบเรื่องมหาชนและผู้ชนนี้ ขอผู้ศึกษาพึงศึกษาจากตารางเปรียบเทียบทั้ง 2 ประเภทนี้ เพื่อให้เกิดความสะดวกในการศึกษามากขึ้นและใคร่ขอให้ผู้ศึกษาได้ใช้วิจารณญาณของตน ศึกษาเปรียบเทียบดู อันอาจทำให้ผู้ศึกษาได้เห็นความแตกต่างของแต่ละประเภทเด่นชัดขึ้นทั้งนี้ได้กำหนดเกณฑ์ในการเปรียบเทียบขึ้นมาใช้เป็นแนวทางสำหรับผู้ใคร่ศึกษาต่อไป

ตารางเปรียบเทียบเกณฑ์บางประการของฝูงชนและมหาชน

เกณฑ์กำหนด	ลักษณะเฉพาะของฝูงชน	ลักษณะเฉพาะของมหาชน
1. การเกิดกลุ่ม	- เป็นกลุ่มที่เกิดขึ้นโดยไม่เป็นทางการ ประชาชนจะมารวมกันตามสถานที่ที่กำหนดไว้โดยเฉพาะ	- เป็นกลุ่มที่เกิดขึ้นโดยไม่เป็นทางการ เช่นกันแต่ไม่จำเป็นต้องมารวมกันตามสถานที่ที่กำหนดไว้
2. ลักษณะการก่อรูปร่างของกลุ่มขึ้น	- แต่ละคนอาจเผชิญหน้ากันหรือคั่นหน้ากัน มีการติดต่อกันโดยตรงในลักษณะความใกล้ชิดกันด้านกายภาพ	- ประชาชนอาจเข้าร่วมเป็นสมาชิกได้โดยไม่จำเป็นต้องติดต่อกับใคร ๆ เลย แม้จะต่างคนต่างอยู่ก็สามารถก่อสร้างมหาชนได้
3. ระยะเวลาการรวมตัวและสภาพความเป็นกลุ่ม	- มีช่วงระยะเวลาอันสั้นและจะแยกจากกันโดยเร็วเมื่อบรรลุเป้าหมาย	- การก่อรูปโดยอาศัยเครื่องมือนโยบายชวนเชื่อ เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น และมีความเป็นกลุ่มคงทนถาวรกว่า
4. ด้านความรู้สึก	- จะมีความรู้สึกทางอารมณ์โดยตรงเป็นค่านำอันสามารถแสดงออกได้โดยนับพลันทันที	- จะเก็บความรู้สึกทางอารมณ์ที่เกิดขึ้นทางอ้อมไว้ซึ่งอาจแผ่กระจายออกไปอีกนานตามช่วงเวลาได้
5. พฤติกรรมของแต่ละประเภท	- มีสภาวะนิรนาม มักถูกชักจูงได้ง่าย และขึ้นอยู่กับอารมณ์ ไร้เหตุผล	- ไม่เป็นทั้งถูกชักจูงได้ง่าย และไม่มีพฤติกรรมที่ถูกชักจูงง่าย โดยการเร้าทางอารมณ์โดยทันทีทันใด

ตารางเปรียบเทียบเกณฑ์บางประการของฝูงชนและมหาชน (ต่อ)

เกณฑ์กำหนด	ลักษณะเฉพาะของฝูงชน	ลักษณะเฉพาะของมหาชน
6. ระดับสมอง สติปัญญาของสมาชิก	- มีการระบุถึงระดับสติปัญญาท่าอย่างเห็นได้ชัด เนื่องจากชาวสก็อตยังคงคิด ปฏิบัติการ เป็นไปตาม อารมณ์	- ไม่จำเป็นที่จะกำหนดหรือระบุลงไปแน่ชัดว่า ประชาชนจะมีระดับสมองต่ำ ทั้งนี้เพราะการ คัดเลือกขึ้นกับกลุ่มสมาชิก
7. การ เป็นสมาชิก	- บุคคลอาจเป็นสมาชิกได้เพียงแห่งเดียวในเวลา หนึ่งเท่านั้น (ยี่คนามธรรม)	- อาจเป็นสมาชิกหลายแห่งในขณะเดียวกันได้ ตามความสามารถของตน (ยี่คนามธรรม)
8. ระดับค่านิยม	- บุคคลสามารถลืมนึกถึงชื่อเสียงเฉพาะตัวของตน เองและยังอาจโอนอ่อนตามกิจกรรมฝ่ายทำอีกด้วย	- มีความรู้สึกค่านิยม ค่านิยมชื่อเสียงเกียรติคุณ และมักดำรงอยู่ในระดับสูง
9. ลักษณะการ ก่อตัว	- มีลักษณะการก่อรูปที่ดีกว่า ซึ่งอาจจะได้เคยประสบ พบเห็นมาแล้ว และสังเกตไว้ ส่วนการกระตุ้นทาง สังคมยังคงจำเป็นตามประเพณีสังคมในตัวมัน	- มีลักษณะเป็นอสัญฐาน คือไม่มีรูปร่างที่เป็นรูปแบบ แน่นอนตายตัว การก่อตัวเป็นรูปร่างขึ้นมาที่ยาก ที่จะเข้าใจตัวเอง ส่วนการกระตุ้นทางสังคมก็ยังคง บกพร่องอยู่มาก
10. อิทธิพล	- อิทธิพลที่มีอยู่เหนือสมาชิกนั้นเป็นของไม่มั่นคง	- มีอิทธิพลมั่นคงกว่า
11. เอกภาพ	- จะมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับค่านิยมกายภาพ	- จะมีเอกภาพทางสมอง

7. การจัดประเภทมหาชน

7.1 ในการศึกษาเรื่องของมหาชนจะเห็นได้ว่า มหาชนนั้นเป็นการรวมกันของคนกลุ่มหนึ่ง ซึ่งแต่ละคนต่างมีความสนใจตรงกัน หรือต่างมีความสนใจร่วมกัน แต่ไม่จำเป็นต้องมีความเห็นตรงกันก็ได้ (Roucek & Warren, 1968 , ๑. 54) เมื่อเป็นเช่นนี้ จึงควรพิจารณาคำนัยภาพ คือการรวมกันเป็นกลุ่มก่อนนั้น มีขอบเขตความใกล้ชิดกันเพียงใด

7.2 ตามหลักการทั่ว ๆ ไปแล้ว ความใกล้ชิดกันในรูปของมหาชนนั้น มักเกิดจากที่ประชาชนมารวมกันเอง ซึ่งไม่จำเป็นต้องมีความใกล้ชิดกันกายภาพเช่นเดียวกับฝูงชน ถึงกระนั้นก็ตามในคำนิยามของมหาชน ก็ยังต้องคำนึงถึงความมีอารมณ์ร่วมกันในลักษณะและรูปแบบที่แตกต่างกันออกไป โดยกระจายออกไปตามวัตถุประสงค์ของแต่ละกลุ่มที่มีความสนใจและอารมณ์ร่วมอย่างเดียวกัน

7.3 ลักษณะที่แสดงออกมานั้น จะเป็นในรูปของการอภิปรายถกเถียง การมีความคิดเห็นแตกต่างกันออกไปก็ดี ลักษณะเหล่านี้ มิได้ทำให้สภาพมหาชนสิ้นสุดไปได้ แต่กลับจะมีความคงทนมากกว่าฝูงชน เมื่อเป็นเช่นนี้ มหาชนจึงไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงด้านความใกล้ชิดระหว่างประชาชนที่มารวมตัวกันเป็นกลุ่มดังกล่าวมาแล้ว

7.4 ในด้านธรรมชาติของมหาชน จะมีลักษณะความเป็นกลุ่มที่กระจัดกระจายกันออกไป ตามประเด็นเนื้อหาอันก่อให้เกิดความสนใจที่ผูกพันอยู่กับการอธิบายประเด็นเนื้อหา พร้อมทั้งทัศนะที่มีต่อการแสดงมติรวมหมู่ ที่มุ่งต่อประเด็นเนื้อหาของกรกระทำของบางกลุ่ม หรือบางบุคคลที่สามารถลงรูปรอยเดียวกันและเข้ากันได้ (Ralph H. Turner & Lewis M. Killian, 1957, p.219) อย่างไรก็ตามมหาชนก็ยังคงมีลักษณะการรวมกลุ่มกันอย่างหนึ่งที่สมาชิกแต่ละคนต่างมีจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์อย่างเดียวกัน

7.5 ในด้านความเป็นสมาชิกของมหาชนนั้น ไม่มีข้อกำหนดตายตัวแน่ชัดลงไปหรือมีข้อจำกัดมากมายอะไรนัก ยกเว้นการกระทำอันเกิดจากการตัดสินใจของปัจเจกบุคคล และจะมีการติดต่อกับคนอื่น ๆ หรือสมาชิกคนใดคนหนึ่งหรือไม่ก็ตาม การทั้งนี้อาจจะมีอารมณ์ร่วมเฉพาะแนวทางด้านชีวิตสังคมก็ตาม ดังกรณีตัวอย่าง มหาชนชมการแข่งขันกีฬา มหาชนชมคอนเสิร์ตของวงดนตรียอดนิยม มหาชนพิจารณาปัญหาการจราจร เป็นต้น (Ibid., p.54)

7.6 จากที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น เพื่อจะใช้เป็นแนวในการพิจารณาจัดประเภทของมหานชน นั้น จะเห็นได้ว่าความใกล้ชิดกันกายภาพก็ดี การมีอารมณ์ร่วมก็ดี ตลอดจนการอื่น ๆ อันเกี่ยวเนื่องกับมหานชนก็ดี มิใช่ว่าจะถือเป็นการจัดเป็นประเภทของมหานชนได้ทั้งหมด ทั้งนี้เพราะมหานชนเป็นเพียงการรวมกันของประชาชนที่มีความคิดเห็นตรงกันหรือมีอารมณ์ร่วมจำนวนหนึ่งเท่านั้น อันแตกต่างจากการรวมกันของประชาชนในรูปแบบอื่น ๆ ที่ได้ศึกษามาแล้ว

7.7 พิจารณาจากเกณฑ์ต่าง ๆ ดังกล่าวมาแล้ว จะเห็นว่าปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดมหานชนประเภทต่าง ๆ ขึ้นมานั้น ก็คือ ประเด็นปัญหา นั่นก็คือการเกิดกลุ่มขึ้นโดยอาศัยปัญหา หรือประเด็นปัญหา เป็นสำคัญ ไม่ว่าจะเกี่ยวกับปัญหาใดปัญหาหนึ่งก็ตามที่ประชาชนต่างให้ความสนใจและมีอารมณ์ร่วมกัน เมื่อเป็นเช่นนี้ ประเด็นปัญหา จึงเป็นตัวแปรการจัดประเภทมหานชน ว่าประชาชนสนใจปัญหาใด ๆ ก็จัดเป็นมหานชนประเภทหนึ่ง ๆ ตามประเภทของประเด็นปัญหาที่ให้ความสนใจนั้น ส่วนจะสนใจประเด็นปัญหาที่ประเด็นปัญหาก็ตาม ก็ถือว่าเป็นประเภทหนึ่ง ๆ ของมหานชน

7.8 ในการศึกษาเรื่องมหานชนนั้นจะเห็นได้อย่างหนึ่งว่าเราไม่มีการจัดแยกออกเป็นประเภทต่าง ๆ เช่น กลุ่มชนประเภทอื่น ๆ แต่ความหลากหลายของมหานชนอันเกิดจากการมีอารมณ์ร่วมก็ดี การสนใจปัญหาใดปัญหาหนึ่งก็ดี ที่ทำให้เกิดประเภทของมหานชนตามประเด็นปัญหาต่าง ๆ ดังได้กล่าวและอธิบายมาแล้ว ดังนั้น การจัดประเภทของมหานชนจึงขึ้นอยู่กับปัญหาหรือประเด็นปัญหาที่มหานชนต่างให้ความสนใจและมีอารมณ์ร่วม อันเป็นเหตุ ทำให้มีเกณฑ์ในการพิจารณาการจัดประเภทมหานชน ดังได้กล่าวมาแล้ว

8. มติมหาชน (Public opinion)

8.1 ในการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มก้อนของคนจำนวนมากในสังคม มักจะประสบปัญหามากมาย ปัญหาต่าง ๆ เหล่านั้นมีทั้งปัญหาที่หนักและปัญหาที่เบา บางอย่างก็สามารถแก้ไขได้ทันทีที่บางอย่างก็ต้องใช้เวลาในการแก้ปัญหา

8.2 มติหรือความคิดเห็น (opinion) เป็นเรื่องหนึ่งของปัญหาในสังคม ทั้งที่มีวัฒนธรรมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและในสังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม มติหรือความคิดเห็นของคนที่อยู่ในสังคมเดียวกัน หากตรงกันและเข้ากันได้ก็ไม่มีปัญหาอะไร หากไม่ตรงกันและขัดแย้งกันก็ไม่อาจดำเนินการต่อไปได้ อันอาจทำให้เกิดปัญหาขึ้น ซึ่งจะก่อความยุ่งยากและลำบาก และก่อให้เกิดความขัดแย้งในสังคมขึ้นมาได้

ความจริงแล้ว มติหรือความคิดเห็น เป็นเรื่องที่น่าศึกษาและทำความเข้าใจ เพราะเป็นสิ่งอย่างหนึ่งในการทำความเข้าใจอันดีให้เกิดขึ้นกับสังคมได้ โดยที่สังคมจะไม่มีควมสับสนวุ่นวายอันใดเลย เพื่อความเข้าใจอันดีขอความหมายของ มติหรือความคิดเห็นมาอธิบาย เพื่อผู้ศึกษาจะได้เข้าใจดียิ่งขึ้น

มติหรือความเห็นนี้ มีความหมาย 3 ประการด้วยกัน คือ

1. หมายถึง ข้อพิจารณาเห็นว่าเป็นจริงจากการใช้ปัญญาความคิดประกอบ ถึงแม้จะไม่ได้อาศัยหลักฐานพิสูจน์ยืนยันได้เสมอไปก็ตาม
2. ทิศนะหรือประมาณการเกี่ยวกับปัญหาหรือประเด็นใดประเด็นหนึ่ง เช่น ทิศนะเกี่ยวกับความเหมาะสมของนโยบายวางแผนครอบครัว
3. คำแถลงของผู้ที่ยอมรับนับถือกันว่าเป็นผู้เชี่ยวชาญในหัวข้อปัญหาที่มีผู้นำมาขอปรึกษา (พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา ฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2524, น.246-247)

นอกจากนี้ มติยังหมายถึง "การตอบสนองหรือคำตอบที่เป็นคำพูดที่มีนัย (implicit verbal response or answer) ซึ่งแต่ละบุคคลแสดงออกในการตอบสนองต่อสถานะอันเป็นสิ่งเร้าเฉพาะการใดการหนึ่งในปัญหาพื้นฐานบางปัญหาที่ได้มีการยกขึ้นมา (Robert E. Lane & David O. Sears, 1965, p.8) ซึ่งแสดงให้เห็นนัยแห่งการไขมติเพื่อการตอบสนองต่อปัญหาที่ถูกยกขึ้นมา ปัญหาที่ยกขึ้นมานั้นจะเป็นปัญหาที่เน้นหนักด้านใดด้านหนึ่งก็ตาม การตอบปัญหานั้นจะทำให้เข้าใจปัญหานั้นได้ ก็จัดว่าเป็นการแก้ปัญหาทำให้ลุล่วงไปได้ประการหนึ่ง อันเป็นการแสดงมติหรือความเห็นของผู้ตอบ เพราะฉะนั้น มติในที่นี้จึงเป็นเพียงการตอบปัญหาเพื่อจัดความสงสัยหรือความไม่รู้ไม่เข้าใจในปัญหานั้น ๆ นั้นเอง

8.3 จากนิยามหรือความหมายของมติหรือความเห็นนี้ทำให้เรามองเห็นภาพกลางของมันได้ชัดเจนว่ามันมีความหมายและขอบเขตการใช้ที่อาจครอบคลุมได้มากน้อยเพียงใด การที่คนอยู่ในสังคมหนึ่ง ๆ สามารถที่จะมีมติหรือความเห็นได้ในข้อใดข้อหนึ่งหรือทั้ง 3 ข้อเสียก็ได้

ความจริงแล้ว มติหรือความเห็นนี้จะต้องเป็นเรื่องเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง แต่หากจะว่าไปแล้วบรรดามติหรือความเห็นนี้ส่วนใหญ่เป็นเรื่องที่เราสนใจกันใน 4 ประการด้วยกัน คือ

ประการแรก เป็นมติหรือความเห็นเกี่ยวกับระบบทางการ เมือง ระบอบการปกครอง

โครงการรัฐธรรมนูญ วิธีทางที่ทำให้มีการคัดสินใจกันขึ้น มติและความเห็นเหล่านี้จึงมุ่งไปที่คัดค้านของสิ่งต่าง ๆ การไม่เห็นด้วยในเรื่องเช่นนั้น ถ้ามันจะแผ่กระจายไปได้ ก็อาจจะเป็นเหตุให้ระบบนั้นต้องสลายตัวลงได้

ประการที่สอง ดังกรณีประเทศสหรัฐอเมริกา ถ้ามีคำถามเกี่ยวกับระเบียบทางรัฐธรรมนูญที่มีการนำมาใช้อย่างถูกต้องตามท่านองคมนตรีความที่คนส่วนมากตกลงยินยอมกันไว้ เนื้อหาประการที่สองสำหรับมติมหาชนตามการพิจารณาคงกันก็คือ คำถามเกี่ยวกับการสรรหาผู้จงรักภักดีออกกลุ่ม และการมีเอกลักษณ์ประจำกลุ่ม มติเหล่านี้จะรวมกันได้ก็โดยกลุ่มต่าง ๆ เช่น แหล่งกำเนิดทางภูมิภาค ชาติ เผ่าพันธุ์ ศาสนา สถานะทางเมืองหลวง และชนบท และชั้นชน และสถานภาพทางสังคมอีกด้วย

ประการที่สาม ของมติมหาชนคือการเลือกหัวหน้าด้วยตนเอง ซึ่งพอใจกับที่ตั้งใจไว้ มหาชนนั้นเลือกตัวเองได้ หลังจากที่แนวทางถูกบีบให้แคบลงไปเพื่อค้นหาผู้แข่งขัน จำนวนไม่มากเพียง 2-3 คนเท่านั้น แต่การทำให้แคบลงนี้ จะทำให้มหาชนเกิดปฏิกิริยาอย่างเห็นได้ชัด และให้มหาชนเป็นผู้คัดสินใจ (estimate) ขั้นสุดท้ายตามบทบาทที่มีอยู่เช่น ผู้สมัครรับการเลือกตั้งนั้น จัดว่าเป็นวิธีการที่สำคัญมากวิธีการหนึ่ง

ประการที่สี่ มีเนื้อหาในค่านิยมมหาชนที่มีผลออกมาเด่นชัด เช่น การให้สิทธิพลเรือนออกกฎหมาย ดังระบุข้างต้นนั้นหรือการยอมรับเงินเข้าเป็นสมาชิกองค์การสหประชาชาติ หรือการห้ามส่งสินค้าไปประเทศคิวบา หรือการช่วยเหลือด้านการศึกษาโดยรัฐบาลกลางของสหรัฐอเมริกา ในบางข้อของมหาชนเหล่านี้ต่างล้วนเกิดจากมติหรือทัศนะทั้งสิ้น (Ibid., p.2-3)

8.4 จากเนื้อความดังกล่าวข้างต้นนี้ จะเห็นว่ามติหรือความเห็นนั้น ส่วนใหญ่จะเน้นอยู่กับบางสิ่งบางอย่างที่เกี่ยวกับระบบการเมือง การถามหาความสมัครใจของสมาชิกในเรื่องเอกลักษณ์ประจำกลุ่มก็ดี การเลือกหัวหน้าของตนเองก็ดี และการใช้คะแนนเสียงจากมหาชนก็ดี เหล่านี้ ล้วนเป็นมติหรือความเห็นที่ถูกนำมาใช้กันเป็นส่วนมาก อันเป็นที่ยอมรับกันทั่วไป และยิ่งไปกว่านั้นยังเป็นมติหรือความเห็นของคนเพียงคนเดียว หรือเป็นมติที่จำกัดอยู่ในวงแคบอีกด้วย

สำหรับมหาชนนั้นเป็นเรื่องของคนจำนวนมาก ในขณะที่เดียวกันหากเกิดปัญหาใดปัญหา

หนึ่งขึ้นกับมหาชนแล้ว มหาชนจะแสดงความคิดเห็นตามสติปัญญาของตน ทั้งโดยการวิพากษ์วิจารณ์ ทั้งเหตุผล เพื่อที่จะหาข้อสรุปอันเป็นข้อยุติการวินิจฉัยปัญหานั้น ๆ ด้วยหลักเหตุผล ที่เรียกว่า มติ และมตินี้เป็น การเกิดขึ้นจากการยอมรับความคิดเห็นในการแก้ปัญหาตั้งกล่าวนั้นของมหาชนจึงจัดเป็นมติมหาชน คือ เป็นความคิดเห็นเฉพาะหรือท่าทีของประชาชนกลุ่มใหญ่ที่มีต่อประเด็นสำคัญ ๆ ของสังคม เมื่อว่าโดยหลักการแล้วจะขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริง ซึ่งเป็นเรื่องของ การวิเคราะห์และการใช้เหตุผล (Metta Spencer, p.319) ในการแก้ปัญหาจากการพิจารณาวินิจฉัยของคนหมู่มากนั่นเอง

๕.5 ดังนั้น มติมหาชนจึงเป็นเรื่องข้อตกลงของคนส่วนมากหรือคนจำนวนมากที่ต่างมีความคิดเห็นหรือมติอันเป็นข้อตกลง ซึ่งเกิดมาจากมหาชนนั่นเอง โดยการอภิปรายกันในแง่มุมต่าง ๆ เมื่อประเด็นต่าง ๆ ที่น่าสนใจปรากฏขึ้นแก่มหาชนได้รับการอภิปรายมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการตัดสินใจปรากฏขึ้น ความปกติในบางขั้นตอนของข้อตกลงที่ได้มาแม้จะน้อยที่สุดก็ขึ้นอยู่กับความจำเป็น ดังนั้น ทัศนะของปัจเจกบุคคล จึงประกอบกันเข้ากับกระบวนการของการอภิปราย ซึ่งแสดงให้เห็นลักษณะความเป็นมหาชน และนอกจากส่วนประกอบอันมีเหตุผลนี้แล้วยังมีข้อตกลงบางขั้นตอนที่อาจบรรลุถึงในทันทีทันใดได้เลย แม้แต่ภายหลังการอภิปรายที่ขยายตัวกว้างออกไปก็ตาม แต่ข้อตกลงทั่ว ๆ ไปก็ไม่อาจนำมาใช้กับมหาชนจำนวนมากได้ ซึ่งมักจะจับกลุ่มกันพิจารณาประเด็นปัญหาที่ขัดแย้งกันสองคนบ้าง มากกว่านั้นบ้าง ในกรณีเช่นนี้ จึงเป็นที่กล่าวขานกันว่าเป็นมติมหาชนหรือสาธารณมติที่ถูกแบ่งออกไป (Joseph S. Roucek and Roland L. Warren, 1963, p.54) อันถือว่าประเด็นปัญหาต่าง ๆ เหล่านั้น กระจายออกไปตามความคิดเห็นของบรรดามวลสมาชิก อันเป็นที่ยอมรับกันในนามว่า "มหาชน" หรือ "สาธารณชน" อย่างไรก็ตามก็ มติมหาชนก็ยังถือว่าเป็นความคิดเห็นหรือท่าทีของประชาชนกลุ่มใหญ่ที่เห็นพ้องท้วงกันในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง (พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2526 (ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 2), น.623) ไม่ว่าเรื่องนั้น ๆ จะเป็นที่ยอมรับหรือไม่ หรือจะมีเหตุผลพอฟังได้หรือไม่ก็ตาม

เกี่ยวกับมติมหาชนนี้บางแห่งมีความเห็นว่าขึ้นอยู่กับเนื้อหาและสัมพันธ์กับประเด็นของปัญหาตามที่กำหนดให้โดย

- ก. การแจกแจงมติต่าง ๆ ที่แสดงออกมาตามที่สมาชิกของมหาชนกำหนดไว้ให้
- ข. ข้อตกลงท่ามกลางอัคราส่วนของประชาชนมีจำนวนเป็นที่เชื่อถือได้
- ค. การยอมมติต่าง ๆ ที่ได้แสดงไว้อย่างเปิดเผย

(Themas Ford Hoult, 1977, p.257)

ซึ่งตามลักษณะดังกล่าวข้างต้นนี้ จะเห็นว่ามติมหาชนนั้นได้มีการแยกแยะรายละเอียดเกี่ยวกับลักษณะต่าง ๆ ออกไป และเมื่อพิจารณาในแง่ของความหมายแล้ว มติมหาชนก็คือ การรวบรวมมติต่าง ๆ ของประชาชนตามหัวข้อที่มหาชนให้ความสนใจ และวิเคราะห์มติเหล่านี้โดยเทคนิควิธีทางสถิติ ซึ่งมีการใช้การสุ่มตัวอย่างจากประชาชนผู้ตั้งคำถามอันเป็นสิ่งซึ่งถูกกำหนดอย่างพื้น ๆ โดยมีมติมหาชน (Nicholas Abercrombie, Stephen Hill and Bryan S. Turner, 1984, p.171)

8.6 จากที่ได้อธิบายมาแล้วทั้งหมดเกี่ยวกับมติมหาชนนี้ จะเห็นได้ว่า มติมหาชนนั้นเป็นความคิดเห็นเฉพาะ หรือท่าทีของประชาชนกลุ่มใหญ่ที่มีต่อประเด็นสำคัญ ๆ ของสังคม โดยหลักการแล้ว มติมหาชนขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริง ซึ่งเป็นเรื่องของ การวิเคราะห์และการให้เหตุผล แต่บางครั้งก็มีอารมณ์เข้าไปประกอบด้วย เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในรูปพฤติกรรมฝูงชน เช่น การเดินขบวน การชุมนุม และขบวนการทางสังคม อาจเป็นการแสดงออกอย่างหนึ่งของมติมหาชนก็ได้ หรือ การถกเถียงอภิปรายของประชาชนกลุ่มใหญ่ จนเกิดมิมิตร่วมกันในเรื่องสำคัญประเด็นใดประเด็นหนึ่ง อาจก่อให้เกิดเหตุการณ์ที่เป็นพฤติกรรมฝูงชนขึ้นมาก็ได้ เช่น ประเด็นเกี่ยวกับภัยอันตรายของอาวุธนิวเคลียร์ อาจทำให้มีการตั้งขบวนการเพื่อป้องกันการทดลองอาวุธนิวเคลียร์ (พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา ฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2524, น.247)

8.7 จากที่ได้อธิบายแล้วข้างต้น อาจกล่าวได้ว่า "มติมหาชน" นั้น เกิดจากประเด็นปัญหาที่มาจากความคิดเห็นและมีการนำเสนอต่อมหาชนเพื่อดำเนินการต่อไป โดยการอภิปรายวิเคราะห์แยกแยะปัญหานั้น ๆ โดยหลักเหตุผล ข้อตกลงขั้นสุดท้ายที่ได้จากการอภิปรายหรือการแก้ปัญหา นั้นเป็นข้อตกลงที่มหาชนส่วนใหญ่หรือเสียงส่วนมากของสังคมนั้น ยอมรับกัน นั่นแหละคือ "มติมหาชน" ดังนั้น มติมหาชนจึงเป็นผลรวมรวบยอดของข้อตกลงในการแก้ปัญหาตามกฎเกณฑ์หรือกติกาอันเป็นที่ยอมรับกันในสังคมอย่างหนึ่ง

9. บทสรุป

การอยู่ร่วมกันของคนจำนวนหนึ่งซึ่งกระจัดกระจายกันอยู่ทั่วไป โดยที่แต่ละคนต่างมีความสนใจและผลประโยชน์ร่วมกัน มีแบบฉบับการดำเนินชีวิตตามวิถีทางของตน แต่ไม่อาจรวมตัวกันเป็นกลุ่มก้อนได้ สามารถใช้สิ่งของหรือวัตถุบางอย่างอันเป็นของกลางร่วมกันได้ โดยการปฏิบัติตนตามกติกาทางสังคมที่กำหนดไว้ ซึ่งปรากฏการณ์เช่นนี้ มักเรียกกันว่า มหาชน ซึ่งจัดเป็นรูปแบบของพฤติกรรมรวมหมู่ประเภทหนึ่ง เป็นปรากฏการณ์ทางสังคม ซึ่งมีลักษณะเฉพาะของมันเอง

- 9.1 ในค่านที่ขาดความสัมพันธ์กันกายภาพสำหรับสมาชิก แต่สามารถเกี่ยวข้งกันได้ในรูปความสนใจในปัญหาหรือประเด็นที่แต่ละคนต่างมีส่วนร่วมด้วย หรือสถานการณ์เชิงปัญหาที่มีการถกเถียงอภิปรายกัน และสามารถรู้ปัญหาหรือประเด็นนั้น ๆ ในลักษณะการกระทำนั้นเหมือนกับเป็นการสนทนาหรือโต้เถียงอยู่กับเพื่อนฝูงหรือสมาชิกครอบครัวเดียวกัน
- 9.2 การกระทำนั้นมักจะนำมาเผยแพร่ทางสื่อสารมวลชน อันทำให้ทุกคนรู้ปัญหานั้น ให้ความสนใจและเข้าใจปัญหานั้น ๆ ได้ ลักษณะเช่นนี้ จึงทำให้มองมหาชนออกไปตามแนวทางที่เมืองค็ประกอบสำคัญคือไม่มีรูปแบบทางวัฒนธรรมโดยเฉพาะ ในเมื่อเกิดปัญหา หรือมีประเด็นใดประเด็นหนึ่ง ก็ไม่มีกฎเกณฑ์ที่แน่นอนว่าควรจะทำอย่างไร ไม่มีการจัดตั้งเป็นองค์กรหรือองค์การอย่างใดอย่างหนึ่ง
- 9.3 เนื่องจากการรวมกันเป็นกลุ่มที่มีลักษณะหลวมๆ อยู่แยกกระจัดกระจายกันออกไป โดยมีขนาดและจำนวนสมาชิกแตกต่างกัน เมื่อมีการอภิปรายถกเถียงปัญหา หรือประเด็นปัญหาต่างก็มีปฏิสัมพันธ์ในระหว่างกันและกัน อันเป็นไปในลักษณะเชิงขัดแย้ง คือเห็นด้วยและคัดค้านตามหลักการและเหตุผลที่แต่ละคนนำมาคัดค้านหรือสนับสนุน อันเป็นสิทธิเสรีภาพของแต่ละคน จนถึงขั้นก่อมติรวม อันถือว่าเป็นมติมหาชนที่เกิดจากการถกเถียง อภิปรายของมหาชน ที่กระจัดกระจายกัน โดยอาศัยข้อเท็จจริงและเหตุผล จนถึงผลสรุปจากการอภิปรายนั้น ๆ มีการขอความเห็นและต่างออกเสียงตกลงตามเสียงข้างมากที่เราเรียกว่า มติมหาชน

- 9.4 มหาชนนั้น ส่วนใหญ่จะประกอบด้วยบุคคลที่ถือว่า พวกเขาได้รับความกระทบกระเทือนจากเหตุการณ์หรือการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งที่มีความสนใจ มีเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตนโดยวิธีการอย่างใดอย่างหนึ่ง และเห็นว่าความคิดเห็นหรือผลประโยชน์ของพวกเขาได้รับการพิจารณา นอกจากนั้นยังรวมไปถึงกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ผู้เป็นสมาชิกกิจการใด กิจการหนึ่งร่วมกัน โดยไม่จำเป็นต้องมีสมาชิกที่แน่นอน และสนใจว่าจะมีการจัดระเบียบค่านิยมบาทของสมาชิกอย่างใด การเปลี่ยนแปลงจะขึ้นอยู่กับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นแต่ละครั้งคราว การที่บุคคลต้องเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ต่าง ๆ องค์ประกอบของมหาชนจึงต้องเปลี่ยนแปลงไปด้วยความสถานการณ์ โดยคนใหม่จะเกิดความสนใจคนเก่าจะหมดความสนใจ และหันไปทางอื่น ในขณะเดียวกัน เมื่อเกิดประเด็นบ่อย ๆ เข้า มหาชนบางพวก อาจจะมีการคิดเห็นทางการเมืองที่มีลักษณะแน่นอนมากขึ้น อันอาจจะเป็นรูปแบบที่แน่นอน อันเป็นการแสดงให้เห็นความพยายามคิดต่อกัน เพื่อรักษาผลประโยชน์ในประเด็นต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องกัน และสามารถทราบได้ว่า เป็นมหาชนกลุ่มใดให้ผู้ที่หนังสือ หรือหนังสือพิมพ์ เป็นต้น ที่สมาชิกในกลุ่มให้ความสนใจ และติดตามข่าวคราว
- 9.5 จากการตั้งกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า มหาชนนั้นมีลักษณะการรวมตัวกันที่ทุกคนสามารถเข้าไปเกี่ยวข้องได้ อันหมายรวมถึงคนอื่นนอกจากวงศาความญาติหรือมิตรสหาย ตลอดจนประชาชนทั่วไป แม้จะเป็นกลุ่มที่กระจัดกระจายกันอยู่ก็ตาม แต่ต่างสนใจประเด็นปัญหาอย่างเดียวกัน แม้จะมีความคิดเห็นในประเด็นปัญหาแตกต่างกันออกไปก็ตาม อาจมีแนวทางสร้างมติรวมหมู่ได้ ดังนั้นมหาชนจึงหมายถึงประชาชนทั่วไป ซึ่งจะหมายถึงใครก็ได้ในฐานะที่เป็นประชาชนที่มีการรวมตัวกันโดยไม่มีกฎเกณฑ์หรือกติกาใด ๆ แต่ทุกคนก็มีเป้าหมายหรืออารมณ์ร่วมกัน
- 9.6 มหาชนนั้น อาจมีการจัดแยกออกเป็นประเภทต่าง ๆ ตามความหลากหลายของปัญหาหรือประเด็นปัญหาที่มหาชนให้ความสนใจในสังคมหนึ่ง ๆ อาจมีปัญหาคำถามต่าง ๆ ได้มากมาย การที่ประชาชนสนใจปัญหา หรือประเด็นปัญหาใด ๆ ก็ตาม แต่ละประเภทปัญหาที่ประชาชนให้ความสนใจนั้น ก็จัดเป็นมหาชนประเภทหนึ่ง ๆ ดังนั้น การที่

ประชาชนให้ความสนใจปัญหาใด ๆ จึงเป็นตัวแปรออกเป็นประเภทปัญหาหรือประเด็น
 ปัญหาของมหาชนดังโคลกล่าวแล้ว ส่วนมตินั้นจัดเป็นสื่อประเภทหนึ่งในการทำความเข้าใจ
 เข้าใจอันดีให้เกิดขึ้นกับสังคมได้ ในลักษณะที่เป็นข้อพิจารณาเห็นว่าเป็นจริงจากการ
 ใช้ปัญญาความคิดประกอบ ถึงแม้จะไม่ได้อาศัยหลักฐานพิสูจน์ยืนยันได้เสมอไปก็ตาม
 เป็นทัศนะหรือประมาณการเกี่ยวกับปัญหาหรือประเด็นใดประเด็นหนึ่ง และค่าแสดง
 ของผู้ที่ยอมรับนับถือกันว่าเป็นผู้เชี่ยวชาญในหัวข้อปัญหาที่มีผู้นำมาขอปรึกษา

- 9.7 อนึ่งมหิมหาชนนั้นเป็นความคิดเห็นเฉพาะหรือท่าทีของประชาชนกลุ่มใหญ่ที่มีต่อประเด็น
 สำคัญ ๆ ของสังคม เมื่อว่าโดยหลักการแล้วจะขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริง ซึ่งเป็นเรื่อง
 ของการวิเคราะห์ และการใช้เหตุผล อันเป็น เรื่องข้อตกลงของคนส่วนมากหรือคน
 จำนวนมากที่ต่างมีความคิดเห็นหรือมติอันเป็นข้อตกลงซึ่งเกิดจากมหาชนนั่นเอง ซึ่ง
 ถือว่าเป็นความคิดเห็นหรือท่าทีของประชาชนกลุ่มใหญ่ที่เห็นพ้องต่อกันในเรื่องใด
 เรื่องหนึ่ง โดยการอภิปรายวิเคราะห์แยกแยะปัญหานั้น ๆ โดยหลักเหตุผล ข้อตกลง
 ขั้นสุดท้ายที่ได้จากการอภิปรายหรือการแก้ปัญหานั้น เป็นข้อตกลงที่มหาชนส่วนใหญ่หรือ
 เสียส่วนมากของสังคมนั้นยอมรับกัน คือเป็นผลรวมรวบรวมของข้อตกลงในการแก้
 ปัญหาตามกฎเกณฑ์หรือกติกาอันเป็นที่ยอมรับกันในสังคมนั้นเอง

คำศัพท์ที่ควรรู้

กายภาพ Physic

มีความเป็นรูปธรรมที่สามารถสัมผัสถูกต้องทางกายได้

ความสัมพันธ์เชิงขัดแย้ง Conflict relation

เป็นความสัมพันธ์ที่ไม่ลงรอยเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

ทัศนคติ, ท่าที, เจตคติ Attitude

- แนวความคิดเห็น (พ.ร., น.95)
- แนวโน้มที่บุคคลได้รับมาหรือเรียนรู้มา และกลายเป็นแบบอย่างในการแสดงปฏิกิริยา สนิบสนุนหรือเป็นปฏิปักษ์ต่อบางสิ่งบางอย่าง หรือต่อบุคคลบางคน ก็จะเห็นได้จาก พฤติกรรม ซึ่งอาจเป็นแบบเข้าสู (approach) หรือถอนตัวออก (withdrawal) ก็ได้ (พ.ร., น.33)

ประเด็น Issue

ข้อความสำคัญของเรื่องที่แยกหยิบยกขึ้นพิจารณา (พ.ร., น.503)

ปัจเจกบุคคล Individual

- บุคคลแต่ละคน (พ.ร., น.526)
- เฉพาะคนใดคนหนึ่ง

พื้นฐานทางสังคม Social base

- รากฐานทางสังคม อันเป็นเบื้องต้นของสังคมค้ำต่าง ๆ

มติ, ความคิดเห็น Opinion

1. ข้อพิจารณาเห็นว่าเป็นจริงจากการไขปัญหาความคิดประกอบ ถึงแม้จะไม่ได้อาศัย หลักฐานพิสูจน์ยืนยันได้เสมอไปก็ตาม
2. ทัศนะหรือประมาณการเกี่ยวกับปัญหาหรือประเด็นใดประเด็นหนึ่ง เช่น ทัศนะ เกี่ยวกับความเหมาะสมของนโยบายวางแผนครอบครัว
3. คำแถลงของผู้ที่ยอมรับนับถือกันว่าเป็นผู้เชี่ยวชาญในหัวข้อปัญหาที่มีผู้ทำมาขอปรึกษา (พ.ร., น.246 - 247)

มติมหาชน Public Opinion

ความคิดเห็นเฉพาะหรือหาที่ของประชาชนกลุ่มใหญ่ที่มีต่อประเด็นสำคัญ ๆ ของสังคม โดยหลักการแล้ว มติมหาชนขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริง ซึ่งเป็นเรื่องราวของการวิเคราะห์ และการใช้เหตุผล แต่บางครั้งก็มีอารมณ์เข้าไปประกอบด้วย ดังเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ในรูปพฤติกรรมฝูงชน เช่น การเดินขบวน การชุมนุม เป็นต้น อาจเป็นการแสดง ออกอย่างหนึ่งของมติมหาชนก็ได้ หรือการถกเถียงอภิปรายของประชาชนกลุ่มใหญ่ จนเกิดมิมิตร่วมกันในประเด็นสำคัญประเด็นใดประเด็นหนึ่ง อาจก่อให้เกิดเหตุการณ์ ที่เป็นพฤติกรรมฝูงชนขึ้นมาได้ เช่น ประเด็นที่เกี่ยวกับภัยอันตรายของอาวุธนิวเคลียร์ เป็นต้น (พ.ส.ร., น. 247)

มหาชน Publics

ชนหมู่มาก (พ.ร., น.628) หมายถึง ประชาชนโดยทั่วไป (พ.ส.ร., น.288)

สังคมนิยม Socialism

ระบบสังคมที่มีหลักการให้รัฐหรือส่วนรวมเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์อุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิต (พ.ส.ร., น.368 - 369)

สาธารณณะ Publics

- เป็นของกลางสำหรับคนทั่วไป
- ทุกคนใช้ได้ เกี่ยวข้องได้ เช่น ของสาธารณณะ
- ประชาชนโดยทั่วไป (พ.ส.ร., น. 288)

อสังกรฐาน non-formal

ไม่มีรูปร่างที่เป็นรูปแบบที่แน่นอนตายตัว ปราศจากหมวดทรง หรือไม่มีลักษณะอย่างใด อย่างหนึ่งโดยเฉพาะ

องค์กร/องค์การ Organisation

หน่วยงานที่มีการจัดระเบียบงานตามกระบวนการที่จำแนกความแตกต่างของส่วนหนึ่ง ออกจากอีกส่วนหนึ่ง โดยให้แต่ละส่วนกระทำหน้าที่แตกต่างกัน และในขณะเดียวกัน ก็สร้างความสัมพันธ์ระหว่างส่วนต่าง ๆ ภายในส่วนรวมทั้งหมดนั้นให้กระทำหน้าที่ ประสานกัน (พ.ส.ร., น.249)

เอกภาพทางสมอง Mental Solidarity

ลักษณะที่เป็นนามธรรมอย่างหนึ่งของมหาชน เนื่องจากมหาชนมักอยู่กันอย่างกระจุก
กระจาย แต่มีวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายตรงกัน มีความสนใจในปัญหาหรือประเด็น
ตรงกันโดยไม่จำเป็นต้องมารวมอยู่ใกล้ชิดกัน

11. การประเมินผล

1. จงอธิบายคำต่อไปนี้มาตามที่เขาใจ
  - 1.1 มหาชน (Publics)
  - 1.2 บั๊จเจกบุคคล (Individual)
  - 1.3 ความสัมพันธ์เชิงขัดแย้ง (conflict relations)
  - 1.4 มติ (opinion)
  - 1.5 ประเด็นปัญหา (issues)
  - 1.6 มติมหาชน (public opinion)
  - 1.7 พื้นฐานทางสังคม (social base)
  - 1.8 เอกภาพทางสมอง (mental solidarity)
  - 1.9 สื่อสารมวลชน (mass media)
  - 1.10 การแพร่ติดต่อทางสังคม (social contagion)
2. มหาชนก็คื สาธารณชนก็คื มีความสัมพันธ์เกี่ยวของกับพฤติกรรมรวมหมู่ในลักษณะใดจงชี้แจง
3. จงกล่าวถึงมหาชน มาตามหลักวิชา และมหาชนนั้นจำแนกออกเป็นที่ประเภท จงแสดงมาให้ละเอียด
4. บั๊จเจกบุคคลเกี่ยวของสัมพันธ์กับมหาชนอย่างไร จงอธิบายมาโดยลำดับ
5. ในกรณีที่ตั้งคมเกิดปัญหาขัดแย้งด้านความคิดเห็น จัดเป็นมหาชนหรือไม่ เพราะเหตุใดขอทราบมติ
6. อะไรเป็นตัวจำแนกมหาชนออกเป็นประเภทต่าง ๆ ในกรณีเช่นนี้ ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดประเภทมหาชนอย่างไร ขอมติ
7. ในกรณีการก่อกวมมหาชนเกี่ยวกับปัญหาใดปัญหาหนึ่ง จนเกิดฝูงชนวุ่นวายและอาจถึงการเดินขบวนก่อการจลาจลขึ้นนั้น ให้ท่านวินิจฉัยันดูซิว่า เกิดจากสาเหตุใด และท่านมีวิธีการแก้ไขอย่างไร เพื่อมิให้เกิดกรณีเช่นนั้นขึ้น จงอธิบายตามหลักวิชา

8. มหาชนประกอบด้วยบุคคลประเภทใดบ้าง ประชาชนที่เดินอยู่ตามท้องถนนก็ดี ประชาชนผู้ปั่นจักรยานประจำทางที่ป้ายจอดรถก็ดี จัดเป็นมหาชนหรือไม่ เพราะเหตุใด จงอธิบาย
9. อะไร ที่จัดว่าเป็นตัวกำหนดทิศทางของมหาชน เพราะเหตุใด ขอเหตุผลประกอบคำตอบ
10. มหาชน ผุ่ชน และมวลชน คืออะไร จงอธิบายโดยชี้ให้เห็นจริงถึงลักษณะเฉพาะของแต่ละประเภท
11. ในการจัดมหาชนออกเป็นประเภทต่าง ๆ นั้น อาศัยอะไรเป็นปัจจัยสำคัญ และมหาชนนั้นจำแนกออกเป็นกี่ประเภท จงชี้แจง
12. มติคืออะไร ประกอบด้วยอะไรบ้าง และมีความสำคัญเพียงใด จงชี้แจง
13. มติมหาชนคืออะไร มีความสำคัญเพียงใด จึงมักถูกนำมาอ้างเสมอ อธิบาย
14. ตามความเข้าใจของคนทั่วไป มักยอมรับกันว่า มติมหาชนนั้นมักเกิดจากคนส่วนมาก เช่นนี้เป็นความจริงเสมอไปหรือไม่ เพราะเหตุใด ขอทราบความเห็น
15. กรณีเหตุการณ์ที่ถนนราชดำเนิน เมื่อเดือนพฤษภาคม ที่เรียกว่า พฤษภาวิไล (17 - 20 พ.ค. 35) นั้น จัดเป็นมหาชนหรือมติมหาชน ไດหรือไม่ เพราะเหตุใด ขอทราบเหตุผล
16. การที่นักเรียนหรือนักศึกษาพร้อมใจกันไม่เรียนหนังสือจัดเป็นมติมหาชนหรือไม่ เพราะเหตุใด จงตอบให้มืหลัก
17. มติมหาชนประกอบด้วยหลักเกณฑ์อะไรบ้าง จงชี้แจงมาตามหลักวิชา
18. มติมหาชน เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับวัฒนธรรมอย่างไร การที่ประชาชนส่วนมากละเลยการประพฤติปฏิบัติตามกฎหมายที่สังคมยอมรับกันทั่วไป โดยอ้างมติมหาชนอันเป็นเสียงข้างมากนั้น จัดเป็นการกระทำที่ถูกต้องหรือไม่ ขอเหตุผล
19. เอกภาพทางสมองคืออะไร มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับมติมหาชนอย่างไร จงอธิบายและให้รายละเอียด
20. มติมหาชนและมติมวลชนคืออะไร จงอธิบายและชี้แจงมาตามหลักวิชา